

מציאת האשה פרק ששי כתובות סו.

עין משפט נר מצוה

דמעשה ידיה. ושייך למימר שיהא שלו דמעשה ידיה תחת מונויות: **קונם שאני עושה לפיך.** מה שאני עושה יהא קונם לפיך: אינו לריך להפיר. דמשעבדלא ליה. ואפי' לשמא תעדיף נמי לא חיישין דלי מעדפה נמי לבעל הוא: **שמה תעדיף.** והעדפה דידה הוא וחיל עלה קונם:

שלא ע"י דהק. כגון שהיא עירנית ובעלת מלאכה: **ע"י דהק.** כגון שדחה והעדיפה: ה"ג והא כי אהא רצין כו'. וקס"ד מציאתה כהעדפה שלא על ידי הדחק היא והכי פליגי בה: ומשני אמר רב פפא **מציאתה כהעדפה שעל ידי הדחק** היא. דרוב מציאות לריך לחזר אחריה כגון דגיס ששאריו ציבנה או צבי שזור או לחפס סינא"ל בקרקע:

שמים שלש וארבע צבת אחת. שומרת קישואים וטווה פשתן ומלמדת שיר לנשים בשכר ומתממת ציליס בחיקה או צילי תולעים העושים משי שהנשים מתממות אותן בחיקן והסי נוצרים: **מהו.** מי הוא כעל ידי הדחק או לא: **מתקיף לה רבא בר רב חנן.** ארדכי יהודה בן צמרא: **שמהו.** ארדכי חטנו. ונפלה לפני יבס והוא תובע מה שפסקו לאחיו: יכול הוא שיאמר כו'. או חלוק או ייבס אבל אחיו או ימן או תשב עד שילבין ראשה: הוא **פוסק כנגדן ט"ו מנה.** שלש יותר יקבלם שעליו לכתוב צמזמנה לזכר תוספת עליו מוסקי לפי שמתמכת כן. אלף דינר הן עשרה מנה: וכנגד **השום.** אם נהא חתן לכתוב קבלה עליו כנגד אלף דינר של שום שתכניס לו בגדים או כלים המשמשתין בהן והן פוחתין או פרקמטיא ודך הנועדים למזומטי חתן לשומם יותר משייסי לכבוד הכלה ולחצנה על צבלה: הוא **פוסק פחות חומש.** לא מיעביא ללח מוסקי אלא שפוחת שאם הכניסה שום של אלף דינר הוא כותב ח' מאות זוז: **שום צמנה ושום מנה אין לו אלא מנה.** הכניסה שום לקבלו עליו בשטר הכמוזה צמנה והוא שום מנה בשוק כלל אדם אין לו לומר מנו לי עוד חמישייתו שהרי אמרו לפחות חומש מן השום לפי שלא אמרו דברים הללו אלא בשום שגמורו צבת חתנים והנשואים ומיהו מוספת שליש לא יוסף שלא אמרו להוסף שליש אלא לכספים שהן ראויים להשתכר מיד: **שום צמנה היא נוספת שלשים ואחד פלע ודינר.** שום שהוא מקבלו צמנה אמרו לו כתוב מנה בכמוזה והיא תכניס לך שום של מנה כריך שיסומו אותו צבת של חמונה שלשים ואחד פלע ודינר דהוי מנה וחומשו: **וד' מאות.** שום שיקבל עליו לכתוב ארבע מאות: היא **נוספת חמש מאות.** לפי שומת הנועדים שם: וכשתתן

רצין מציאת אשה לבעלה משום דלא תיהוי לה איבה הכא תיהוי לה איבה וצבי מעשה ידיה לבעלה משום דקא מיתווא מנייהו הכא לית לה מזוני ואי מציאתה תחת מונויות הי"ל למנקט בתרייהו חד טעמא או משום דמיתווא מנייהו: **אלא** בעתה בייש בוסתו כו'. תימה מאי פריך והלא צממיתין אינו נותן לאשה צושת שלם ולאיש לזכר דמי צמנו אלא מחלק האשה נותנין לבעל ואם כן אם לא היתה האשה צמ צושת שלא היו נותנין לאשה גם לבעל לא היה נותן כלום ומאי פריך צבייש קוסתו דלאו צמ צושת היא: **ע"י** בן טובים דאית להו זיאותא אבא בני משפחה. שעליהם לשומרו מן המכיס אותם אבל עשיר בן טובים שאין עליהם לשמור אותם אין מתביישין עליו ע"י משפחה: **פחות חומש.** צקונטרס פירש שני טעמים חדל משום שפוחתין ואותו טעם שומע מתוך הגמרא (לקמן דף סו.) דקאמר נמי לזו צביליס של קסף דפחתי וצירושלמי נמי אמר שמואלא שמו דעמה של אשה שהיא רוצה לבלות כליו וטעם אחר דרך לשומם יותר חומש לכבוד הכלה ולחצנה על צבלה וזוהא אבל לטעמא ששמין יותר לכבוד הכלה שייך לחלק בין רבה לוטעא כמו שפי' צקונט' צגמ' ולכן נקט צקונטרס בגדים ופרקמטיא בגדים שמתממים בהן גוון בגדים שאינן תפורין וכיוצא בהן: **ש"ו** במנה ושמה מנה. פירש צקונטרס שהכניסה לו שום לקבלו עליו בשטר הכמוזה צמנה והיא שום מנה בשוק לכל אדם ופירושו מגומגם ונראה כפירוש רבינו חננאל דמייירי כגון שפסקה להכניס לו צוה הלשון דכשתמנה שום צמנה שוה מנה רוצה לומר שתכניס לו שום צמנה שיכתוב לה בכמוזה ולא יסוה אותה שום אלא מנה אין לו אלא מנה לזכר ואין לריך שיסוה שלשים ואחד (ה) ודינר אבל שום צמנה סתם היא נותנת שלשים ואחד ודינר דהיי קאמרה ליה שתכניס לו שום צמנה שיכתוב לה בכמוזה הלכן לריבה להוסף חומש: **וכשתתן**

והא כי אתא רבין כו'. זאת גרסת הקונטרס וקשה דמאי פריך דכי היכי דהעדפה הויה דבעל ה"ג מציאתה הויה דבעל והא צריש סוגיא משמע דטפי הוי מציאתה לעצמה מהעדפה דקאמר השמא העדפה אמר ר"ע דלעצמה מציאתה לא כל שכן אם כן שפיר אפשר להיות להעדפה לכולי עלמא הויה דבעל

ובמציאתה הויה פלוגתא ועוד קשה לפירוש הקונטרס דאמר רב פפא מירון הוא זה לא הוה ליה למימר אלא מציאתה כהעדפה שעל ידי הדחק דמי ולא הוה ליה למימר פלוגתא דרבי עקיבא ורצין ונראה כגרסת רבינו חננאל דלא גריס והא אלא גרס כי אתא רצין א"ר יומן כהעדפה שלא ע"י הדחק כו' ומיתלח צלפי נפשה היא ולפרושי פלוגתא דרבי עקיבא ורצין אתא דאירי צממני' מציאתה ומעשה ידיה ומפרש רצין כהעדפה דמעשה ידיה שלא על ידי הדחק כולי עלמא לא פליגי דבעל הוא משום מעה כסף כי פליגי כהעדפה דע"י הדחק דהו עיני מציאת דלמיגר ר"ע למעמא דעו כרחק מציאת דלמיגר ר"ע למעמא מיירי דללא צטלה ממלאכה דלי צטלה ממלאכה הויה חייבת שטר הפקעתה דקא צטלה צעמתי הגזנת מציאת ועלה קאי רב פפא וקאמר מציאתה כהעדפה שעל ידי הדחק דמי כלומר הא לא קא מיעביא ליה דהא שמינין מדרבא דקא מדמה לעיל מציאתה להעדפה דקא הדחק ורצין דקאמר דפליגי כהעדפה ע"י הדחק א"כ פליגי נמי מציאתה כגון דמגזנת מציאת עם מעשה ידיה אלא צבי רב פפא עשתה לו שמים צבת אחת מהו למציאתה דמיין לה והוי לעצמה לר' מציאתה מדמיין לה והוי לעצמה לר' עקיבא או דלמא הוי של צבל דכל זה הוה מעשה ידיה מיהו דעו צעמתי מלאכה והוי כיוון דהוה כסף והעדפה שעל ידי הדחק דאמר רבי עקיבא דהוי שלה היינו עשושה מלאכה צעשה צבני אדם יעניס מיקון והא דלא קאמר רב פפא פשיטא לי מציאתה כהעדפה משום דלא קאמר מציאתה כהעדפה דע"י הדחק דמי מסבירא דנפשיה אלא ממילתיה דרצין. ר"מ:

מציאתה כהעדפה שעל ידי הדחק דמי כלומר הא לא קא מיעביא ליה דהא שמינין מדרבא דקא מדמה לעיל מציאתה להעדפה דקא הדחק ורצין דקאמר דפליגי כהעדפה ע"י הדחק א"כ פליגי נמי מציאתה כגון דמגזנת מציאת עם מעשה ידיה אלא צבי רב פפא עשתה לו שמים צבת אחת מהו למציאתה דמיין לה והוי לעצמה לר' מציאתה מדמיין לה והוי לעצמה לר' עקיבא או דלמא הוי של צבל דכל זה הוה מעשה ידיה מיהו דעו צעמתי מלאכה והוי כיוון דהוה כסף והעדפה שעל ידי הדחק דאמר רבי עקיבא דהוי שלה היינו עשושה מלאכה צעשה צבני אדם יעניס מיקון והא דלא קאמר רב פפא פשיטא לי מציאתה כהעדפה משום דלא קאמר מציאתה כהעדפה דע"י הדחק דמי מסבירא דנפשיה אלא ממילתיה דרצין. ר"מ:

ה א מיי פכ"א מהלכות אישות הלכה ז סמג לאון פ"ג ועיין מה טור ש"ע אה"ע פ"ג פ"א: 1 ב טור אה"ע ו"ב ס"ס: 2 ג ד ר"ע פ"ג מהלכות חובל ומזיק הלכה ט סמג עיני ע"ט ט"ע ח"מ סי' תכ טע"ף לח ומא': 3 ה מיי פכ"ג מהלכות אישות הלכה טו סמג עיני מה טוש"ע אה"ע סימן ע"ט טע"ף א ב: 4 ו מיי פכ"ג מהלכות אישות הלכה טו סמג ע"ט ט"ע ח"מ סימן טו טע"ף יא כה"ג:

תוספות ר"ד (המשך)

שהיא בעלת מלאכה יותר משאר הכרותיה דבעל הוי ומציאתה נמי בלי דוחק הוי הלכן אי לא יהיה לה בעל הויה איבה: אמר רב פפא מציאתה כהעדפה שעל ידי הדחק דמיא פי' ר"פ אתי ליהודי לרבינן ולאוקמי מילתא דרבא דאמר איפוך ואמר מי סברת דמציאתה כהעדפה שלא ע"י הדחק דמיא מדורה בה ר"ע לא רביא אלא להדפה שעל ידי הדחק שרוב מציאות אדם צריך לחזור אחריה בגון דאקפי מהרא הורוין אחר צבי שבור והתופר כי א"ר אמר ר"ע מציאת האשה לבעלה קשה דרייה איפוך ותי הכי מציאת האשה לבעלה ר"ע אמר לעצמה בעי רב פפא עשתה לו ב' בבת אחת מהו בעי רבינא ג' ד' שומתו תיקון פי' כגון טוה ומתממת קישואין ולמדת שיר לנשות ומתממת ביצי תולעים של משי בחיקה ומשתמרת בכלן כהעדפה שלא ע"י הדחק דמי והוי דבעל אליבא דר"ע אי"ד כע"י הדחק דמי והון של אשה וקאי בחיקן וכבת ר"ח ז"ל כיון דהתן בעיא לא שייבא אלא אליבא דר"ע ש"מ דהלכה כר"ע ורבינו האי גאון וכל הגאונים ז"ל פסקי כרבנן וכן ז"ל דהלכה כרבנן חוץ דקיטא לן יחיד ורבים הלכה כרבים ותו דכמה סתמי (סתם) רבי כרבנן הכא תנן מ"ה לבעלה כרבנן והכי תנן נמי בשנים אוחזין ואף על גב דבעי אליבא דר"ע לא דחיל כוונת' אלא אמילתיה דיקון למיגר טעמיה דרייה ולעולם לא סיל כוונתיה ומ"ה לא שבקינן אורחא והלכה דקיימא לן יחיד ורבים הלכה כרבים והלכה כסתם משנה הוי' ג"ל לומר בפלוגתא דר"י ורבנן דאף על גב דמקשי ומפיקי אליבא דר"י לא שבקינן משיה כללא דקשי' יחיד ורבים הלכה כרבים דאטו אי קשיא להו לאמוראי ברברי יחיד לא בעי לדייק ולתרוצי מילתא דרייה דלא תיקשי להו ולמירע מאי טעמיה ומה הוה סבר ומ"ה ל"ל למישבך רבים ולמיעבד כחידו כ"ע דפסקי' בפי' הדלי' כחידו ולית למימר האי סברא דכל מאי דמקשי' ומפיקי אליבא דרייה דהלכה כוונתיה אלא כי איפליגו הרי תנאי או

לא לעיל נט. לקמן ע. צמות 5. קדושין סג. מדרס פ"ה. 6 צ"כ א. 7 א. 8 פ"ג פ"א. 9 ג' יעביד ליה. 10 נכרית כד. ו"ג. 11 נע"י חוס' לעיל מו: ד"ה כמז' לו ו"ג. 12 ונרק' ע' 13 ס' פי' ממתון.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה שום וכו' שלשים ואחד פלע ודינר כ"ל וכן בסמוך:

מוסף רש"י

קונם שאני עושה לפיך. אשה שהיא עושה לבעלה מה שאני עושה מלאכה יהא אסור לפיך קונם (בבב"ב) מעשי ידיו יהיו לפיך כהקדש (קדושין ג). מליטה לו (לעיל ג). אינו צריך להפיר. מלך זה, שה' צדק כח להקדישו לפי שהוא של אשה, אין צבלה מן האסור משעבד לו (קדושין ג). כיון דקא משעבדא ליה למעשה ידיה לא מציא מנה (בבב"ב) דלא אמרה כלום דלאו כל דמיא לאפקעיה לבעל מה צויה ליה לממא (נדריה פה). יפר שבא תעדיף עליו יותר מן הראוי לו. שמה תעדיף על מעשה ידיה יותר מן הראוי לו וימר ממה שהיא חייבת לעשות לו, ובכמותו (לעיל דף ט) אמרין מה היא עושה לו משקל ה' קלעים שמי כיהורה שזן עשר סלעים בגלגל (קדושין ג). קונם זה אינו של ויחלה להקדישו (לעיל ג).

תוספות ר"ד

דמעשה ידיה היא אמר רבי עקיבא לעצמה מציאתה לא כ"ש דתנן קונם שאני עושה לפיך אי"ל להפיר רצ"א יפר שבא תעדיף עליו יותר מן הראוי לו פי' תיק סבר אי"ל להפיר חוץ דמשעבדא לו ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו ואפי' העדפה הוי דרייה ר"ע סבר ידיו העדיף דריה הויה וחיל עליו נדרה הויה לא יפר לה הדשפתא כהעדפה דהוה מעשה ידיה קפיד ר"ע עקיבא ואמר לעצמה ולא חייש אליבא דאף על גב דבאמה כעריה הויה לרבה התם הוא משום דקנאה ברמים אבל הכא לא מישעבדא ליה אלא לשיעורא אבל העדפה דריה הוי מציאתה שגם בא"ע הוי דריה כל שכן גבי אשה דתרוי דריה אי"ל איפוך ותני דמי מציאת האשה לבעלה אחת מ"ה לה"ח משום איבה וכ"ש העדפה דר"ע"א לעצמה הדשפתא העדפה [של] מעשה ידיה הויה דריה ולא חיישין לאיבה וכ"ש מציאתה: כי אתא רבין אמר בהעדפה שלא ע"י הדחק כ"ע לא פליגי דבעל הוי פי' משום מעה כסף שהוה נותן לה כי פליגי בהעדפה שני' תעדיף מאי רבין אתי לתרוצי מתני' בלא תפורן אלא מ"ק סבר מציאת אשה לעצמה ולא חיישין לאיבה שגם שהעדפה היא של בעל משום דמע"י הוא אבל מציאותה לא שרי ליה לכותב בה כ"ע הנקית ברמים ר"ע סבר לבעלה שיהא לבעל משום איבה ומאי דק' לפי מה העדפה דלא הוי לבעל ולא חייש לאיבה באווי העדפה פליגי ר"ע ואמר דהוי דבעל באותה שנועשה ע"י הדחק פי' שמצטרע עצמה לנדר שינה מעיפה כלילות והתם ליכא איבה אבל מה שמעדיף בלי שום דוחק